

หนังสือเรียนเสรี...ที่ดูเหมือนเสรี และไม่เป็นธรรม

“การศึกษา
ต้องมาก่อน”

พีระ พนาสุคน
ppp@MACeducation.com

ปีการศึกษา 2546 เป็นปีแรกของ
วงการการศึกษาไทยที่เปิดเสรีให้กับ
หนังสือเรียน. กระทรวงศึกษาธิการเปิด
หนังสือเรียนเสรีคือเปิดโอกาสให้สำนักพิมพ์
เอกชนผลิตและจำหน่ายหนังสือเรียนแข่ง
กับกระทรวงศึกษาธิการได้ทุกวิชา. จาก
กรมวิชาการในอดีตมาเป็นสำนักวิชาการ
และมาตรฐานการศึกษา (สวก.) ในปัจจุบัน,
จากองค์การค้ำของคุรุสภาในอดีตมาเป็น
องค์การค้ำของสำนักงานสวัสดิการและ
สวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.)
ในปัจจุบัน; แต่การปฏิบัติยังเหมือนเดิมคือ
สวก.เป็นผู้กำหนดหลักสูตรและเป็นผู้เขียน
ต้นฉบับหนังสือเรียน, องค์การค้ำของ สกสค.
เป็นผู้ผลิตและจำหน่าย, โดยมีโรงเรียน
ของรัฐเป็นลูกค้าหลัก.

การเปิดเสรีเกิดขึ้นในสภาวะที่
กระทรวงศึกษาธิการครอบครองส่วนแบ่ง
การตลาดอยู่มากกว่า 50% ของยอดขาย
ทั้งประเทศ. การเปิดเสรีเกิดขึ้นในเงื่อนไข
ที่กระทรวงศึกษาธิการเองเป็นผู้กำหนด
หลักสูตร, เป็นผู้ผลิตหนังสือเรียนแข่งกับ
เอกชน, ในขณะเดียวกันกระทรวง
ศึกษาธิการก็เป็นผู้ตรวจหนังสือเรียนของ
เอกชนในฐานะคู่แข่งด้วย. นอกจากนี้
กระทรวงศึกษาธิการยังใช้งบประมาณของ
รัฐในการอบรมครูผู้สอน โดยใช้เนื้อหาตาม
หนังสือเรียนของกระทรวงเพื่อเป็นการส่งเสริม
การตลาด. การเปิดเสรีบนเงื่อนไข
ดังกล่าวอธิบายได้หรือไม่ว่า**มีความเป็น
ธรรม**, รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขการ
ตรวจหนังสือเรียนโดยไม่มีการกำหนด

“...น่าจะต้องเวลาที่เปิดโอกาสให้เอกชนแสดงบทบาทแข่งขันกันโดยเสรีตาม
กลไกการตลาด โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริม และสนับสนุน
(ไม่ใช่ในฐานะ: ผู้เป็นคู่แข่ง) เพื่อให้เกิดความเสรีและเป็นธรรมตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา 64)”

กรอบเวลาที่ชัดเจนหรือปฏิบัติให้
เสรีตามกรอบเวลา ซึ่ง
มีผลต่อการแข่งขัน
ทางการค้าอย่างมาก.
เงื่อนไขทั้งหลายทั้งปวง
ดังกล่าวอธิบายได้หรือไม่ว่า “เป็นการแข่งขันที่
เสรีและเป็นธรรม”.

อนาคตของหนังสือเรียนไทย

การศึกษาไม่ใช่เรื่องของรัฐ
แต่เพียงฝ่ายเดียว กระทรวงศึกษาธิการเป็น
เพียงหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงที่
ดูแลเกี่ยวกับเรื่องนี้. การศึกษาเป็นเรื่องของ
รัฐและของประชาชน. ภาครัฐหรือภาค
เอกชนต่างต้องมีจุดมุ่งหมายให้การศึกษาของ
ชาติมีการปฏิรูป เพื่อสร้างเยาวชนให้มีคุณ
ธรรมและปัญญา จะได้เติบโตมาช่วยกัน
สร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า. ความคิดเห็นของ
ภาครัฐและภาคเอกชนที่แตกต่าง แต่มีจุดมุ่ง
หมายเดียวกันย่อมเป็นความเห็นที่มีประโยชน์
เพราะความคิดเห็นที่หลากหลายจะนำไปสู่
ข้อสรุปที่ดีกว่าความคิดเห็นของภาครัฐเพียง
ฝ่ายเดียว. ความคิดเห็นที่แตกต่างกันมิได้
หมายความว่าจำเป็นต้องเป็นศัตรูกัน. ทุกคนต่าง
ก็มีความเป็นผู้ใหญ่ มีความเป็นผู้ดี และมี

ความปรารถนาดีต่อเยาวชนและการศึกษา
ของชาติ.

สังคมได้เปิดโอกาสให้กระทรวง
ศึกษาธิการเป็นผู้ครอบครองตลาดการ
ผลิตและจำหน่ายหนังสือเรียนมาเป็นเวลา
นานมากพอแล้ว. น่าจะถึงเวลาที่เปิด
โอกาสให้เอกชนแสดงบทบาทแข่งขันกัน
โดยเสรีตามกลไกการตลาด โดยมีกระทรวง
ศึกษาธิการทำหน้าที่ เป็นผู้ส่งเสริม
และสนับสนุน (ไม่ใช่ในฐานะ: ผู้เป็นคู่แข่ง)
เพื่อให้เกิดความเสรีและเป็นธรรมตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (มาตรา
64). วงการหนังสือเรียนจะต้องได้รับการ
พัฒนาเพื่อให้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปการ
เรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง.